

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII

Na podstawie program nauczania i podręcznika geografii „Geografia bez tajemnic 5” WSiP

Ogólne kryteria oceniania

W procesie oceniania obowiązuje zasada kumulacji wymagań. Otrzymanie oceny wyższej wiąże się z koniecznością spełnienia wymagań na oceny niższe.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń opanował najbardziej elementarne wiadomości, które są niezbędne do dalszej nauki.

- **Wiedza:** z pomocą nauczyciela wyjaśnia podstawowe pojęcia geograficzne, wymienia obiekty geograficzne.
- **Umiejętności:** odczytuje pojedyncze symbole z legendy mapy i wskazuje obiekty na globusie i mapie.
- **Postawa:** wykazuje chęć do pracy i przy wsparciu nauczyciela wykonuje zadania.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń opanował wiedzę o umiarkowanym stopniu trudności, ważną w codziennym życiu.

- **Wiedza:** wyjaśnia podstawowe pojęcia, z pomocą nauczyciela omawia podstawowe cechy oraz lokalizuje najważniejsze obiekty geograficzne.
- **Umiejętności:** samodzielnie czyta mapę, posługuje się skalą i rozróżnia pojęcia, zjawiska. Potrafi wyciągnąć proste wnioski z tekstu lub schematu/ilustracji.
- **Postawa:** w sytuacjach typowych pracuje samodzielnie.

Ocena dobra (4)

Uczeń sprawnie operuje zdobytą wiedzą i potrafi ją wykorzystać w praktyce.

- **Wiedza:** omawia współzależności i powiązania geograficzno – przyrodnicze charakteryzuje krajobrazy.
- **Umiejętności:** samodzielnie rozwiązuje zadania geograficzne z wykorzystaniem umiejętności matematycznych i korzysta i czyta różne z mapy.
- **Postawa:** jest aktywny na lekcji.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń w pełni opanował zakres materiału przewidziany podstawą programową i potrafi ją wykorzystać w kolejnych etapach kształcenia.

- **Wiedza:** posiada bogaty zasób wiedzy, wyjaśnia zależności zachodzące w środowisku.
- **Umiejętności:** analizuje wykresy (klimatogramy), wyciąga logiczne wnioski przyczynowo-skutkowe oraz sprawnie rozwiązuje zadania geograficzne z wykorzystaniem umiejętności matematycznych, podaje argumenty i ocenia wpływ człowieka.
- **Postawa:** pracuje całkowicie samodzielnie.

Ocena celująca (6)

Uczeń wyraźnie wykracza poza standardowy program nauczania i wykazuje się wiedzą w sytuacjach nietypowych.

- **Wiedza:** posiada wiedzę wykraczającą poza podręcznik i swobodnie łączy wiedzę z różnych działów przyrody i geografii i innych przedmiotów.
- **Umiejętności:** rozwiązuje nietypowe zadania problemowe.
- **Postawa:** bierze udział w konkursach geograficznych, przygotowuje prace dodatkowe.

Wyróżniono następujące wymagania programowe: konieczne (K), podstawowe (P), rozszerzające (R), dopełniające (D) i wykraczające poza program nauczania (W).

- Wymagania **konieczne (K)** – obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.
- Wymagania **podstawowe (P)** – obejmują wymagania z poziomu K oraz wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.
- Wymagania **rozszerzające (R)** – obejmują wymagania z poziomów K i P oraz wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, dotyczące zagadnień bardziej złożonych i nieco trudniejszych, przydatnych na kolejnych poziomach kształcenia.

- Wymagania **dopełniające (D)** – obejmują wymagania z poziomów K, P i R oraz obejmują wiadomości i umiejętności złożone dotyczące zadań problemowych, o wyższym stopniu trudności.
- Wymagania **wykraczające (W)** – stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych

DZIAŁ	WYMAGANIA EDUKACYJNE
I Posługuję się mapą	Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń wymienia cechy mapy i planu. Własnymi słowami wyjaśnia pojęcie skali i odczytuje ją z mapy. Wyjaśnia pojęcia: poziomica, wysokość bezwzględna i względna. Czyta treść mapy ogólnogeograficznej Polski uwzględniając skalę barw. Wskazuje na globusie: bieguny, południki i równoleżniki. Wskazuje na globusie: bieguny, południki i równoleżniki. Wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi odróżnić plan od mapy, wskazuje elementy na mapie i planie. Z wykorzystaniem legendy odczytuje informacje z mapy i planu. Na podstawie zapisu rozpoznaje i nazywa rodzaj skal. Stosuje skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi miejscami na mapie. Odczytuje wysokości bezwzględne z rysunku poziomicowego i mapy hipsometrycznej. Podaje przykłady map, gdzie stosuje się rysunek poziomicowy do przedstawienia rzeźby terenu. Nazywa i wskazuje na mapie: południki 0° i 180°, równik, zwrotniki i koła podbiegunowe, półkule Ziemi. Określa położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka 0°. Podaje wiek, w którym rozpoczęła się epoka wielkich odkryć geograficznych. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń na mapie i planie wskazuje kierunek północny i pozostałe kierunki główne i pośrednie. Wyjaśnia na czym polega orientacja mapy. Oblicza wysokość względną pomiędzy szczytem a podnóżem formy wypukłej oraz wskazanymi szczytami. Zapisuje tę samą skalę w różnej postaci. Podaje cechy południków i równoleżników, wyjaśnia pojęcia siatka geograficzna i kartograficzna, stosuje międzynarodowe skróty do oznaczania kierunków głównych i pośrednich świata. Porządkuje kontynenty i oceany pod względem ich powierzchni od największych do najmniejszych. Podaje cechy form ukształtowania powierzchni takich jak: niziny, wyżyny i góry.

	Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D) Uczeń rozróżnia rodzaje map i podaje ich przykłady. Porównuje różne skale. Wyjaśnia pojęcie generalizacji mapy. Opisuje ukształtowanie terenu korzystając z mapy poziomicowej i hipsometrycznej. Wyjaśnia, dlaczego kształt południków i równoleżników jest różny na globusie i mapie. Określa położenie obiektów na globusie i na mapie, podając półkule, na których się znajdują. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykorzystuje zdobytą wiedzę do analizy map pod kątem ich przydatności np. planowanie podróży, planowania przejazdu autem... Potrafi krytycznie ocenić informacje zawarte na mapach różnego rodzaju analizując ich dokładność, skalę i przeznaczenie. Stosuje skale map do obliczania trasy/odległości w terenie. Omawia, jak wybór skali wpływa na dokładność i rodzaj mapy. Na podstawie mapy poziomicowej lub hipsometrycznej interpretuje rzeźbę terenu. Wyjaśnia, jak system południków i równoleżników pozwala na precyzyjne określenie położenia każdego obiektu na Ziemi. Na podstawie mapy określa współrzędne geograficzne wskazanych obiektów. Planuje i tworzy prace podróży dookoła świata wskazując trasy morskie i kontynenty, które chciałby odwiedzić uzasadniając swój wybór.
II Krajobrazy nizinne Polski	Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń swoimi słowami wyjaśnia pojęcie krajobrazu, wymienia elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu. Korzystając z mapy podaje nazwy pasów krajobrazowych w Polsce. Podaje co najmniej dwie cechy charakterystyczne dla krajobrazu Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Mazurskiego i nizin środkowopolskich. Wskazuje na mapie Warszawę i wymienia cztery cechy dużego miasta. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń wymienia przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych, wskazuje na mapie położenie pasów krajobrazowych Polski, opisuje krajobraz wokół domu lub szkoły wymieniając elementy naturalne i kulturowe, określa nazwę pasa krajobrazowego, w którym jest położona miejscowość, w której znajduje się szkoła. Ponadto, uczeń wskazuje na mapie pobrzeża: Szczecińskie, Koszalińskie i Gdańskie. Wskazuje na mapie położenie Wybrzeża Słowińskiego, w tym miast, jezior i parku narodowego. Na podstawie: opisu fotografii lub filmu rozpoznaje rodzaj wybrzeża morskiego Polski. Wskazuje na mapie pojezierza: Pomorskie, Wielkopolskie, Mazurskie. Na podstawie opisu, fotografii lub filmu rozpoznaje i nazywa elementy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego. Uczeń wskazuje na

mapie Nizinę Mazowiecką oraz trzy największe miasta regionu. Wyjaśnia pojęcia: pradolina, kotlina. Wymienia cechy charakterystyczne dla krajobrazu Niziny Mazowieckiej. Wymienia główne funkcje miasta Warszawy, rozpoznaje na fotografiach ważne miejsca i budynki stolicy.

Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R)

Uczeń podaje przykłady czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które miały wpływ na dzisiejsze ukształtowanie powierzchni Polski. Wskazuje różnice pomiędzy krajobrazem naturalnym a kulturowym. Omawia powstawanie zjawisk pogodowych np. bryza i sztorm. Wymienia elementy przyrodnicze i kulturowe Wybrzeża Słowińskiego. Uczeń: wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie, największe miasto regionu, szlak Wielkich Jezior Mazurskich oraz jeziora: Śniardwy i Mamry. Uczeń wskazuje na mapie niziny: Wielkopolską, Śląską, Mazowiecką, Podlaską. Wskazuje na mapie Puszcę Kampinoską i położony na tym obszarze park narodowy. Wyjaśnia, dlaczego Warszawa jest siedzibą władz państwowych. Wymienia zalety i wady życia w dużym mieście. Nazywa i wskazuje na mapie sześć największych miast w Polsce.

Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D)

Uczeń nazywa i wskazuje na mapie położenie wybranych krain geograficznych. Przedstawia główne cechy krajobrazów Polski i omawia ich zróżnicowanie. Uczeń na podstawie schematu omawia tworzenie wybrzeży: klifowego i wydmowego. Charakteryzuje krajobraz oraz wymienia nazwy wybranych roślin i zwierząt chronionych w Słowińskim Parku Narodowym. Nazywa ważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego pasa pojezierzy i podaje miejsca ich występowania. Uczeń wskazuje na mapie Kotlinę Warszawską oraz rzeki: Wisłę, Narew, Pilicę, Wkrę, Bzurę i Bug. Wyjaśnia pojęcia meandry, starorzecza, źródło, ujście rzeki. Wymienia cechy krajobrazu i wymienia rośliny i zwierzęta chronione w Puszczy Kampinoskiej. Wyjaśnia, kiedy osadę uznajemy za miasto. Podaje nazwy części miasta.

Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W)

Uczeń korzystając z różnych map i źródeł informacji porównuje i omawia różne krajobrazy Polski pod względem ich przyrodniczych i kulturowych aspektów. Uczeń: wyjaśnia tworzenie mierzei i jezior przybrzeżnych. Wymienia nazwy i wskazuje na mapie: jeziora, rzeki, miasta Pobrzeża Koszalińskiego. Uczeń podaje przykłady form terenu wykazujące związek między granicą pasa pojezierzy a granicą ostatniego zlodowacenia na terenie Polski. Podaje argumenty świadczące o atrakcyjności turystycznej Pojezierza Mazurskiego. Podaje argumenty wyjaśniające utworzenie parku narodowego na terenie Puszczy Kampinoskiej. Omawia zależność między rozwojem rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej a ukształtowaniem terenu. Przygotowuje pracę pisemną o dowolnym dużym mieście w Polsce.

**III Krajobrazy
wyżynne i górskie
Polski**

Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K)

Uczeń wskazuje na mapie pas wyżyn w tym Wyżynę Śląską, Wyżynę Lubelską, Wyżynę Krakowsko – Częstochowską, pas gór i Tatry. Wymienia 2 cechy krajobrazu miejsko – przemysłowego Wyżyny Śląskiej, wymienia dwie cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej, wymienia co najmniej dwie cechy charakterystyczne dla krajobrazu Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, wymienia trzy elementy krajobrazu wysokogórskiego. Zna jedną nazwę parku narodowego położonego w pasie gór. Wskazuje i określa na planie położenie okolicy szkoły. Na podstawie obserwacji wymienia elementy naturalne i kulturowe krajobrazu najbliższej okolicy.

Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P)

Uczeń rozpoznaje węgiel kamienny, opisuje etapy rozwoju górnictwa na Wyżynie Śląskiej. Nazywa i wskazuje na mapie trzy największe miasta Wyżyny Śląskiej oraz trzy duże miasta Wyżyny Lubelskiej. Podaje nazwy skał i żyznej gleb, na których utworzyły się obie wyżyny. Rozpoznaje na rycinach/zdjęciach wąwóz lessowy. Podaje nazwę skały, w której zachodzi reakcja krasowienia. Nazywa główne elementy krajobrazu krasowego i wskazuje je na ilustracjach. Podaje po dwa przykłady form krasu powierzchniowego i podziemnego. Uczeń wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie. Nazywa i wskazuje na mapie 4 najwyższe szczyty Tatr. Rozpoznaje i wskazuje na ilustracjach elementy krajobrazu wysokogórskiego. Podaje po dwa popularne miejsca turystyczne w Tatrach Wysokich i Tatrach Zachodnich. Uczeń własnymi słowami wyjaśnia czym jest plan zagospodarowania przestrzennego.

Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R)

Uczeń podaje przykłady produktów wytworzonych z węgla kamiennego. Wyjaśnia pojęcia: przemysł, aglomeracja. Podaje cztery cechy charakterystyczne dla krajobrazu wiejskiego. Wymienia główne rośliny uprawiane na wyżynie. Wyjaśnia, jak powstają wąwozy lessowe i podaje trzy cechy budowy. Wyjaśnia na czym polega krasowienie. Wskazuje na mapie Ojcowski Park Narodowy i Szlak Orlich Gniazd jako przykład dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Uczeń wymienia podobieństwa i różnice w krajobrazie Tatr Zachodnich i Tatr Wschodnich. Omawia cechy pogody w górach. Wymienia po kolei piętra roślinne w Tatrach. Wymienia po 3 gatunki roślin i zwierząt chronionych w Tatrzańskim Parku Narodowym. Uczeń wyjaśnia, dlaczego dokonuje się oceny krajobrazu, a na podstawie obserwacji dokonuje oceny krajobrazu okolicy szkoły pod względem ład i estetyki zagospodarowania.

Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D)

	Uczeń podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w krajobrazie wyżyny wynikające z działalności człowieka. Wyjaśnia zależność między występowaniem lessu a czarnoziemem. Wymienia produkty, które wytwarza się z roślin uprawianych na wyżynie. Wymienia atrakcje turystyczne naturalne i kulturowe Wyżyny Lubelskiej. Uczeń wyjaśnia, dlaczego wyżynę nazywa się Jurą. Wskazuje na schemacie formy naciekowe w jaskini. Wyjaśnia pojęcie endemit i podaje nazwy roślin endemicznych Ojcowskiego Parku Narodowego. Wskazuje na mapie i czyta nazwy pasm górskich Karpat i Sudetów. Wyjaśnia, dlaczego w górach roślinność układa się piętrami. Wymienia negatywne skutki turystyki masowej w Tatrach. Proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy mające na celu poprawę stanu obecnego i poprawę jakości życia jego mieszkańcom. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń na podstawie schematu rozpoznaje aglomeracje monocentryczną i policentryczną. Wyjaśnia, dlaczego zespół miejski Górnego Śląska to konurbacja. Podaje przyczyny zmniejszania liczby zatrudnionych w przemyśle ciężkim i górnictwie. Uczeń podaje cechy i omawia działalność rolniczą na Wyżynie Lubelskiej. Wyjaśnia, dlaczego zamki na Szlaku Orlich Gniazd mają białą barwę. Na podstawie mapy charakteryzuje obiekty na szlaku Orlich Gniazd. Na podstawie schematu wyjaśnia jak powstaje wiatr halny. Podaje cechy wiatru halnego w Polsce. Tworzy pracę na temat najbliższej okolicy miejsca zamieszkania i przedstawia w niej ocenę pod względem jakości życia.
IV. Krajobrazy świata	Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń wymienia strefy klimatyczne i krajobrazowe. Odczytuje z mapy średnie roczne temperatury powietrza i opadów. Przy mapie wskazuje położenie wilgotnych lasów równikowych, lasów strefy umiarkowanej, sawanny i stepu. Podaje co najmniej po dwie cechy klimatyczne każdej z wymienionych stref klimatycznych. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń korzystając z mapy opisuje położenie stref klimatycznych i krajobrazowych. Dopasowuje strefę krajobrazową do strefy klimatycznej. Podaje nazwy obszarów występowania lasów równikowych i wskazuje je na mapie. Odczytuje na klimatogramie wartości temperatury powietrza i opadów. Rozpoznaje na zdjęciach po dwie typowe rośliny i zwierzęta dla strefy klimatów równikowych. Rozpoznaje na zdjęciach, filmach rodzaje lasów strefy umiarkowanej. Uczeń odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów dla sawanny i stepu. Na podstawie opisu, filmu, zdjęć odróżnia sawannę od stepu. Wymienia przykłady roślin i zwierząt żyjących na sawannie i stepie.

	Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi wymienić w kolejności od bieguna do równika strefy klimatyczne i krajobrazowe. Na podstawie zdjęć rozpoznaje strefę krajobrazową. Uczeń wymienia cechy klimatu równikowego, podaje przykłady budownictwa, gospodarowania i głównych zajęć mieszkańców lasów równikowych. Podaje przykłady przystosowań roślin do życia w wilgotnym lesie równikowym. Wymienia: termiczne pory roku, cechy klimatu umiarkowanego. Rozpoznaje i nazywa piętra lasu strefy umiarkowanej. Wymienia charakterystyczne cechy klimatu sawanny i stepu. Na podstawie zdjęcia potrafi scharakteryzować krajobraz sawanny i stepu. Podaje przykłady budownictwa, gospodarowania i głównych zajęć mieszkańców sawanny i stepu. Wyjaśnia kim są i czym się zajmują nomadzi. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D) Uczeń charakteryzuje strefy krajobrazowe. Na podstawie klimatogramów i map potrafi opisać zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów na Ziemi. Omawia zależność pomiędzy nagrzaniem Ziemi a występowaniem stref klimatycznych. Wskazuje na schemacie i podaje nazwy warstwy lasu równikowego, podając przykłady roślin i zwierząt. Wyjaśnia, dlaczego las równikowy jest „wiecznie zielony.” Uczeń wyjaśnia, dlaczego lasy strefy umiarkowanej wycięto i zamieniono na pola. Porównuje siedliska lasu umiarkowanego z lasem tropikalnym. Ponadto, omawia zmienność krajobrazu od lasu równikowego po sawannę. Porównuje krajobrazy sawanny i stepu wskazując na podobieństwa i różnice. Uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannie i w stepie. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń omawia podobieństwa pomiędzy występowaniem strefowości klimatyczno – krajobrazowej a piętrowością klimatyczno – roślinną w górach. Omawia wyjątkowość biologiczną wilgotnego lasu równikowego oraz współzależności między elementami krajobrazu lasu równikowego a życiem człowieka. Uczeń na podstawie obserwacji terenowej przygotowuje prezentację na temat dowolnego rodzaju lasu strefy umiarkowanej. Korzystając z różnych źródeł wyjaśnia czym jest i gdzie się znajduje: pampa i preria.
V Krajobrazy świata cz. 2	Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i lodowych. Wymienia co najmniej dwie cechy klimatyczne dla strefy występowania pustyń gorących. Wskazuje na mapie tajgę i tundrę; wymienia co najmniej dwie cechy klimatyczne dla tych stref. Wskazuje na mapie Europy regiony o klimacie śródziemnomorskim;

wymienia co najmniej dwie cechy klimatyczne dla tej strefy. Wskazuje Himalaje na mapie. Wymienia co najmniej dwie cechy charakterystyczne dla krajobrazu wysokogórskiego.

Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P)

Uczeń odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów dla pustyń gorących i lodowych. Wskazuje na mapie i podaje dwie nazwy pustyń gorących. Podaje cztery cechy krajobrazu pustyń gorących i lodowych. Podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących na pustyni gorącej. Uczeń odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w strefie tajgi i tundry. Podaje przykłady roślin i zwierząt przystosowanych do życia w tych strefach. Podaje przykłady zajęć, którymi trudnią się mieszkańcy tajgi i tundry. Odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie śródziemnomorskim. Wyjaśnia co to jest makia. Podaje przykłady roślin dla tego krajobrazu. Odczytuje z mapy nazwy państw położonych na obszarze Himalajów. Opisuje podstawowe cechy klimatu Himalajów. Podaje przykłady roślin i zwierząt występujące w Himalajach.

Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R)

Uczeń na wybranych przykładach charakteryzuje przystosowanie roślin i zwierząt do życia na pustyni. Podaje sposoby gospodarowania ludzi na pustyniach gorących. Wyjaśnia czym się zajmują i jak żyją Inuici. Opisuje, jak warunki klimatyczne wpływają na życie w tajdze i tundrze. Podaje podobieństwa i różnice pomiędzy tajgą i tundrą. Wyjaśnia pojęcia: lasotundra i wieczna zmarzlina. Podaje przykłady przystosowania roślin do klimatu śródziemnomorskiego. Odczytuje z mapy nazwy państw leżących nad Morzem Śródziemnym. Na dowolnych przykładach podaje nazwy walorów turystycznych typu naturalnego i kulturowego. Na podstawie fotografii opisuje krajobraz wybrzeża Morza Śródziemnego. Uczeń wskazuje na mapie: Mount Everest, Tybet i Karakorum. Wyjaśnia kim są i czym się zajmują Szerpowie. Podaje przykłady przystosowania zwierząt do życia w Himalajach.

Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D)

Uczeń wyjaśnia pojęcie oazy i jej znaczenia do życia na pustyni gorącej. Na podstawie zdjęć lub filmu porównuje krajobrazy pustyni gorącej i lodowej, wskazując na podobieństwa i różnice w: klimatach, gatunkach roślin i zwierząt. Wyjaśnia, dlaczego stawianie budynków na wieloletniej zmarzlinie jest utrudnione oraz opisuje działalność człowieka w tych strefach i jej wpływ na ekosystemy. Omawia wpływ klimatu na życie i gospodarowanie człowieka w strefie klimatu śródziemnomorskiego. Uczeń opisuje warunki pogodowe panujące na szczycie Mount Everestu.

Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W)

	Uczeń omawia i podaje przykłady wpływu działalności człowieka na środowiska pustyń gorących i lodowych. Korzystając z różnych źródeł, podaje przykłady wpływu zmian klimatu na ekosystemy tajgi i tundry. Tworzy hasła reklamujące wakacje w wybranym kraju śródziemnomorskim. Omawia zmiany w życiu mieszkańców Himalajów w związku z rozwojem turystyki i globalizacją.
--	--

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH NA LEKCJACH GEOGRAFII

Dostosowanie wymagań edukacyjnych następuje na podstawie:

1. orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym;
2. orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania;
3. opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się;
4. innej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującej na potrzebę takiego dostosowania;
5. rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów (dotyczy uczniów objętych w szkole pomocą psychologiczno-pedagogiczną);
6. opinii lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez ucznia określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego.

Dostosowanie wymagań:

1. powinno dotyczyć form i metod pracy z uczniem
2. nie oznacza pomijania haseł programowych, tylko ewentualne realizowanie ich na poziomie wymagań koniecznych lub podstawowych
3. nie może prowadzić do zejścia poniżej podstawy programowej, a zakres wiedzy i umiejętności powinien dać szansę uczniowi na sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego

W ramach warunków i form wsparcia umożliwiających realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych konieczna jest indywidualizacja i dostosowanie procesu edukacyjnego do możliwości ucznia z niepełnosprawnością poprzez realizację zaleceń z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opracowanie i wdrożenie Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego (IPET) oraz modyfikację metod, form i warunków.

Uczeń o inteligencji niższej niż przeciętna - dostosowania na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.

Dostosowania:

1. Omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności.
2. Pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie.
3. Podawanie prostych poleceń.
4. Unikanie trudnych pojęć.
5. Pokazywanie zdjęć, schematów, filmów jako przykładów.
6. Wolniejsze tempo pracy.

Uczeń słabowidzący - dostosowania na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.

Dostosowania:

1. Umieszczenie ucznia w pierwszej ławce i naprzeciwko tablicy i zapewnienie wystarczającego oświetlenia.
2. Praca z modelami i formami, które może uczeń dotknąć.
3. Stosowanie dużej czcionki na papierze np. żółtym.
4. Zachęcanie ucznia do korzystania z przyborów pisarskich o ciemnej i grubej kresce.
5. Wspieranie i zadawanie pytania – „co widzisz?” w celu kontroli widzianego obrazu.
6. Słowne objaśnienia wszystkiego co jest pokazywane.
7. Czytanie tekstów i poleceń.

Uczeń słabosłyszący - dostosowania na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego.

Dostosowania:

1. Posadzenie ucznia blisko nauczyciela, którego będzie dobrze słyszał i czytał wypowiedzi z jego ust.
2. Umożliwienie uczniowi odwracania się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji, co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi.
3. Mówienie wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji.
4. Unikanie nadmiernej gestykulacji i odwracania głowy.
5. Dbanie o spokój i ciszę w klasie oraz eliminowanie hałasu.
6. Upewnianie się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszącego.
7. Dostosowanie tempa pracy do możliwości ucznia.
8. Częste zwracanie się do ucznia niesłyszącego w celu mobilizowania go do lepszej koncentracji uwagi.
9. Nieuwzględnianie przy ocenie prac pisemnych dziecka błędów wynikających z niedosłuchu.
10. Wydłużanie czasu na opanowanie koniecznych i podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania.

11. Przy ocenie osiągnięć ucznia doceniać: aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych.

Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną - dostosowania na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.

Dostosowania:

1. Postrzeganie konkretnego ucznia bez presji wymogów programowych, z założeniem, że obowiązująca jest podstawa programowa.
2. Zredukowanie do minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji.
3. Nauczanie na konkretach i ciągle odwoływanie się do doświadczenia ucznia.
4. Korzystania z różnorodnych pomocy dydaktycznych.
5. Ciągłe dostarczanie wskazówek w trakcie pracy i stosowanie powtórzeń.
6. Ograniczanie instrukcji słownych na rzecz słownopokazowych.
7. Ciągła kontrola działań ucznia.
8. Upewnianie się, czy uczeń rozumie treści.
9. Umożliwianie pracy w małych grupach i korzystania ze wsparcia i kompetencji kolegów.
10. Rozpoczynanie od rzeczy prostych i stopniowanie trudności.

Uczeń w spektrum autyzmu w tym z zespołem Aspergera - dostosowania na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.

Dostosowania:

1. Zminimalizowanie lub całkowite wyeliminowanie elementów rozpraszających.
2. Posadzenie ucznia blisko nauczyciela.
3. Zachowanie schematu pracy i stałości działań edukacyjnych.
4. Wcześniejsze informowanie o zmianach.
5. Używanie prostego i jednoznacznego języka.
6. Treści abstrakcyjne uzupełniane np. rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem.

7. Uwzględnianie nadwrażliwości ucznia na niektóre bodźce i odpowiednie na niereagowanie.
8. W razie potrzeby wydłużanie czasu przeznaczonego na wykonywanie poszczególnych zadań i prac pisemnych.
9. Powtarzanie poleceń i sprawdzanie stopnia ich zrozumienia.
10. W miarę możliwości sprawdzenia wiedzy ucznia w preferowanej przez niego formie.
11. Dzielenie trudniejszego lub dłuższego zadania na kilka części.

Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – dysgrafia - dostosowania na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowania:

1. Dostosowanie wymagań dotyczy formy sprawdzania wiedzy, a nie treści.
2. Wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej powinny być takie same, jak dla innych uczniów.
3. W miarę możliwości dawanie uczniowi do wklejenia gotowej notatki z lekcji.
4. Jeżeli nauczyciel nie może odczytać pracy pisemnej ucznia, umożliwia jemu jej odczytanie lub udzielenie ustnej odpowiedzi.
5. Dopuszcza pisanie prac pisemnych drukowanymi literami lub na komputerze.

Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – dysleksja - dostosowania na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowania:

1. Unikanie głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie.
2. Kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń.
3. Zmniejszenie ilości poleceń do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie.
4. Wydłużenie czasu pracy ze względu na wolne tempo czytania.
5. Ograniczanie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku.
6. Preferowanie wypowiedzi ustnych.
7. Dzielenie na mniejsze partie materiału programowego.
8. Dzielenie sprawdzianu z dużej partii materiału na kartkówki.
9. Nieocenianie błędów, lecz tylko treści.
10. Systematyczne przeglądanie notatek w zeszycie.
11. Zauważanie i docenianie postępów.

Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – dysortografia - dostosowania na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowania:

1. Ocenianie merytorycznej strony pracy pisemnej ucznia.
2. Systematyczne przeglądanie notatek w zeszycie.
3. Zauważanie i docenianie postępów.

Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – dyskalkulia - dostosowania na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowania:

1. Ukazywanie przydatności matematyki w życiu codziennym.
2. nakłanianie do „głośnego myślenia” podczas rozwiązywania zadań.
3. Unikanie oceniania metody, którą uczeń dochodzi do wyniku.
4. Docenianie chęci wyliczenia zadania.
5. Zauważanie i docenianie postępów.

Uczeń z ADHD (Zespół Nadpobudliwości Psychoruchowej z Deficytem Uwagi) - dostosowania na podstawie opinii lub orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowania:

1. Posadzenie ucznia w pierwszej ławce i blisko nauczyciela.
2. Formułowanie poleceń w sposób prosty, dosłowny i jednoznaczny.
3. Wymaganie znajomości skrótów lub uproszczonych pojęć.
4. Dzielenie dłuższego materiału i złożonych poleceń na etapy.
5. Upewnianie się, że uczeń zrozumiał polecenie.
6. Kontrolowanie stopnia skupienia uwagi.
7. Za pomocą dyskretnych sygnałów przekierowywanie uwagi ucznia na zadanie.
8. Podczas lekcji umożliwienie kontrolowanego ruchu.
9. Stosowanie czytelnych, graficznych form notatek.
10. Wspieranie ucznia w organizacji i porządku miejsca do nauki.
11. Docenianie wysiłku i wkładu pracy.
12. Dbanie o pozytywne wzmocnienia.